

PIQA 0.8

**Alat za osiguranje kvalitete za preventive programe
iz područja HIV-a namijenjene intravenskim
korisnicima droga**

PRIRUČNIK ZA KORISNIKE

Quality Action
Improving **HIV** Prevention in Europe

Ovo djelo dio je projekta *Joint Action on Improving Quality in HIV Prevention (Quality Action)*,
Koji je dobio financijsku potporu Europske unije u okviru Zdravstvenog programa.

Naslov:

PIQA 0.8 Priručnik za korisnike

Autori:

Annemiek Dorgelo, Dutch Institute for Improvement of Health Care and Health Promotion, CBO

Cor Blom, Soa Aids Nederland

Uz doprinos:

Viveca Urwitz, Swedish Public Health Agency of Sweden

Zahvale: PIQA je izrađena na temelju dokumenta Health Promotion Effect Management Instrument Preffi 2.0.

Vlasnik ovog instrumenta, CBO, dao je dopuštenje Quality Actionu za uporabu Preffi 2.0 u svrhu razvoja alata PIQA.

Datum izdavanja: Studeni 2015

Financirao: PIQA je dio projekta Quality Action (Joint Action on Improving Quality in HIV prevention in Europe), koji je dobio sufinanciranje Europske unije u sklopu Zdravstvenog programa.

Autorska prava: Quality Action, 2015

1.	Uvod	3
1.1.	Što je PIQA?	3
1.2.	Zašto novi alat?	3
1.3.	Koje projekte možemo unaprijediti koristeći alat PIQA?	4
1.4.	Tko može koristiti PIQA-u?	4
1.5.	Tko ne može koristiti PIQA-u?	4
1.6.	Kakve rezultate možemo očekivati od primjene PIQA-e?	4
1.7.	Tko može provesti ocjenu kvalitete?	5
1.8.	Koje su koristi sudjelovanja u procesu ocjene kvalitete?	5
1.9.	Što je temelj i sadržaj PIQA-e?	6
2.	Upute	7
2.1.	Koliko vremena je potrebno?	7
2.2.	Prije primjene alata	7
2.3.	Primjena alata	8
2.4.	Nakon primjene alata	9
3.	Objašnjenja i informacije po clusterima?	10
3.1.	Analiza problema	10
3.2.	Determinante	11
3.3.	Ciljevi	13
3.4.	Ciljna skupina	14
3.5.	Razvoj intervencije	15
3.6.	Provedba	17
3.7.	Evaluacija	18
3.8.	Kontekstualni faktori	19
4.	Osnovne informacije?	21
4.1.	Model na kojem se temelji PIQA	21
4.2.	Dodatne informacije o instrumentu Preffi 2.0	21
4.3.	Dodatna potpora	21

1.1 ŠTO JE PIQA?

PIQA je alat za osiguranje kvalitete za projekte iz područja prevencije HIV-a usmjerene na osobe koje koriste droge intravenski (PWID).

Naziv PIQA dolazi od: PI = (iz engl: people who Inject drugs) tj. osobe koje koriste droge intravenski + QA = osiguranje kvalitete

U ovom priručniku za korisnike koristit ćemo sljedeće termine::

PWID = osobe koje koriste droge intravenski (iz engl: People Who Inject Drugs)

Projekt = privremena inicijativa za postizanje konkretnih, unaprijed definiranih rezultata u postojećim uvjetima

Program = skup projekata i aktivnosti koordiniran kako bi postigao široke, strateške i često dugoročne ciljeve

Podvučeni tekst pisan plavim slovima odvest će vas do informacija dostupnih online, (Control+click)

1.2 ZAŠTO NOVI ALAT?

Smjernice Europskog centra za prevenciju i suzbijanje bolesti (ECDC) i Europskog Centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) identificiraju sedam [preporučenih ključnih intervencija za prevenciju i suzbijanje zaraznih bolesti među osobama koje koriste droge intravenski](#). Ove intervencije koje se temelje se na najčvršćim dostupnim dokazima i mišljenjima stručnjaka i primjerima najbolje prakse u EU/EEA su:

- Pružanje pribora za injektiranje
- Cijepljenje
- Liječenje ovisnosti o drogama
- Dobrovoljno testiranje i savjetovanje
- Liječenje zaraznih bolesti
- Promicanje zdravlja
- Ciljano pružanje usluga

Osim što su ga uključili u ključne intervencije, stručnjaci promicanje zdravlja također smatraju ključnim za provedbu ostalih šest intervencija.

- Za ostalih šest intervencija, dostupne su specifične i tehničke smjernice ([vidi stranicu 42 ECDC/EMCDDA smjernica](#)).
- For prevention of drug use, treatment and harm reduction, standards and guidelines for practice are also available (see [Best Practice Portal EMCDDA](#)).

Specifične smjernice o kvaliteti prevencije HIV-a i promicanju zdravlja usmjerene na PWID dostupne su manjoj mjeri. Upravo ovo razlog je za razvijanje novog alata – PIQA – u sklopu projekta [Quality Action](#), europske zajedničke akcije o unaprjeđenju kvalitete u prevenciji HIV-a.

ECDC, EMCDDA i mreže Correlation Network (europske mreže za socijalno uključivanje i zdravlje) koji su doprinijeli razvoju ovog alata podržali su PIQA-u i potvrdili da ima potencijal pružiti dodanu vrijednost prevenciji HIV-a među PWID u Europi.

1.3 KOJE PROJEKTE MOŽEMO UNAPRIJEDITI KORISTEĆI ALAT PIQA?

Alat PIQA mogu koristiti projekti koji se bave:

- Prevencijom HIV-a među PWID
- Prevencijom SPB, hepatitisa, TB i ostalih infekcija čestih među PWID
- Drugim temama promicanja zdravlja vezanim za PWID (npr. blagostanje ili socijalno uključivanje)

1.4 TKO MOŽE KORISTITI PIQA-U?

Alat PIQA mogu (zajednički) koristiti:

- Praktičari, odnosno provoditelji projekta
- Koordinator, voditelji projekta i upravitelji
- Članovi ciljne skupine sa stručnim iskustvom ili vezama s PWID

1.5 TKO NE MOŽE KORISTITI PIQA-U?

Alat nije namijenjen za uporabu dionika kao što su vlada ili tijela financiranja u svrhu skriniga, mjerenja ili ocjene projekta ili znanstvenog istraživanja u smislu učinkovitosti jer nije dizajniran u tu svrhu.

Alat također nije namijenjen za ocjenu/osiguranje kvalitete programa iako je moguće koristiti ovaj alat zasebno za svaki pojedini projekt koji čine program.

1.6 KAKVE REZULTATE MOŽEMO OČEKIVATI OD PRIMJENE PIQA-e?

Alat PIQA pomoći će vam da se osigurate i procijenite kvalitetu projekata prevencije i promicanja zdravlja usmjerenih na PWID.

Odgovarajući na pitanja koje postavlja alat dobit ćete:

- Uvid u elemente učinkovite prevencije i promicanja zdravlja
- Povratne informacije o snagama i slabostima vašeg projekta
- Pregled područja koje valja unaprijediti i prioritete za djelovanje

Možete ih upotrijebiti kako biste:

- Dali informacije o donošenju odabira i odluka u projektu
- Iskomunicirali snage vašeg projekta
- Prilagodili projekt radi postizanja boljih rezultata
- Pojasnili što je potrebno učiniti za postizanje boljih rezultata

1.7 TKO MOŽE PROVESTI OCJENU KVALITETE?

PIQA je alat za samoprocjenu. Ovo znači da osobe koje su najviše uključene u projekt igraju središnju ulogu u ocjeni njegove kvalitete. Međutim, postoji više načina provedbe samoprocjene:

- Možete samostalno ispuniti upitnik. To vam može pomoći pri identifikaciji snaga i slabosti projekta. Ovo može predstavljati najbolju mogućnost ukoliko se nalazite u ranom stadiju razvoja projektnog plana. No u tom slučaju nećete imati korist koja dolazi s izražavanjem stajališta drugih osoba čije sudjelovanje može biti važno provedbu unaprjeđenja projekta.
- Možete organizirati radionicu tijekom koje sudionici raspravljaju i zajednički odgovaraju na pitanja. Ovo će proširiti stajališta vezano za kvalitetu projekta a može i povećati obavezu i potporu projektu. Na radionici bi trebalo sudjelovati maksimalno 12 osoba. Ukoliko je grupa veća, savjetuje se podijeliti ju na manje skupine te se potom sastati kako biste usporedili i raspravili rezultate, također, bit će potreban facilitator.
- Možete zamoliti određeni broj osoba ili dionika koji su upoznati s projektom da obrazac za ocjenu ispune nezavisno te se potom možete sastati kako biste usporedili rezultate. Ovo zahtijeva da se svi sudionici upoznaju s alatom. Međutim, ovo može pomoći u razvijanju zajedničkog shvaćanja projekta i povećati obavezu i potporu za projekt.

1.8 KOJE SU KORISTI OD SUDJELOVANJA U PROCESU OCJENE KVALITETE?

Sudjelovanje može ocjenu kvalitete učiniti učinkovitijom i ono:

- Koristi dijeljeno znanje, iskustvo i učenje
- Izgrađuje zajedničko razumijevanje, zajednički jezik i viziju
- Povećava uključenost, obavezu i potporu dionika i ciljne skupine
- Ulaže u buduću suradnju, što unaprjeđuje održivost projekta

Među koristima odgovaranja na pitanja zajedno s dionicima i ciljnom skupinom nalaze se:

- Dijeljeno učenje i donošenje odluka
- Veća uključenost dionika i ciljne skupine
- Povećanje potpore za projekt
- Veća šansa da će aktivnosti projekta biti održive i nakon završetka projektnog razdoblja

Ocjenu može pokrenuti bilo koja od sljedećih ključnih osoba:

- Voditelj projekta, članovi tima ili uprava
- Dionici
- Predstavnici ciljnih skupina

Ovisno o tome tko preuzme inicijativu, važno je pobrinuti se da se u obzir uzme i perspektiva drugih. Ocjena kvalitete koja ne uključuje ciljnu skupinu obično je manje uspješna.

Postoji nekoliko praktičnih metoda za povećanje sudjelovanja. Više praktičnih informacija o uporabi ovih metoda naći ćete u [alatu Razvoj kvalitete sudjelovanjem](#).

1. ŠTO JE TEMELJ I SADRŽAJ PIQA-e?

PIQA je alat koji se temelji na nizozemskom instrumentu za učinkovito upravljanje promicanjem zdravlja pod nazivom Preffi 2.0. Njegovi ključni principi su:

- Sustavni pristup: ovo uključuje poduzimanje različitih koraka za postizanje cilja. Radi se o logičnom procesu: za svaki korak valja učiniti odabir. U promicanju zdravlja proces planiranja uključuje sljedeće faze:
 - Analiza problema
 - Analiza determinanti
 - Razvoj intervencije
 - Provedba
 - Evaluacija
- Kontekstualni uvjeti: u promicanju zdravlja postoji određena napetost između sadržaja (ono što želite postići vašim projektom) i konteksta (koji je dostupan za vaš projekt). Važni uvjeti su:
 - Potpora i obavezanost za provedbu projekta
 - Dostupni kapaciteti za projekt
 - Vodstvo od strane voditelja projekta
- Ciklički procesi: projekti promicanja zdravlja obično nisu linearni već prolaze kroz složeniji, ciklički proces. Odluka koju donesemo u jednoj fazi mogu značiti da će biti nužno vratiti se na raniju fazu i ponovo razmotriti odluke koje smo tada donijeli. Odluke koje donesemo i provedemo moramo evaluirati i to može dovesti do prilagodbe projekta.

Dokazi dobiveni iz istraživanja, praktičnog iskustva i logike temelj su sljedećih clustera relevantnih za učinkovito promicanje zdravlja. Ovi clusteri dio su obrasca za ocjenu:

- 1. Analiza problema
- 2. Determinante
- 3. Ciljevi
- 4. Ciljna skupina
- 5. Razvoj intervencije
- 6. Provedba
- 7. Evaluacija
- 8. Kontekstualni faktori

Unutar svakog clustera, u obrascu su uključeni i kriteriji.

Najprije slijede clusteri o sadržaju. Ovi clusteri potrebni su kako biste dobili sliku onoga što želite postići vašim projektom. Kada se sigurni u kontekstualne uvjete važno je ponovno promisliti o tome jeli ciljeve projekta još uvijek moguće postići. Ukoliko to nije slučaj, bit će potrebno prilagoditi ciljeve i/ili potražiti nove kako bismo unaprijedili kontekstualne uvjete.

Osnovne informacije o instrumentu Preffi te o tome koga kontaktirati ako imate pitanja navedene su u 4. poglavlju ovog priručnika.

2.1 KOLIKO JE VREMENA POTREBNO?

Za prvu primjenu alata PIQA bit će vam potrebno 4-8 sati. Koliko ćete vremena utrošiti ovisi o vašem stručnom obrazovanju i iskustvu iz područja prevencije i promicanja zdravlja. Trebat će vam vremena kako biste pročitali sva pitanja postavljena u obrascu, prikupili informacije, provjerili reference i formulirali odgovore.

2.2 PRIJE UPORABE ALATA

Opis projekta

Početna točka ocjene kvalitete je projektni plan ili opis projekta. Projektne aktivnosti trebale bi biti navođene planom projekta. Dobar projektni plan pružit će uvid u sve elemente koji su potrebni za uspješan projekt i osigurati da ne previdimo važne elemente. Uz pomoć alata PIQA možete procijeniti jesu li svi elementi koji su potrebni za uspješan projekt uključeni u vaš projektni plan.

Ponekad je odmah potrebno poduzeti akcije i nema vremena za sastavljanje projektnog plana. No ukoliko se aktivnosti provode, važno je razviti plan za njihovo navođenje. Također je važno dokumentirati planove na razumljivi način kako bi ih novi djelatnici mogli razumjeti i kako bismo ih mogli podijeliti s drugim dionicima.

Donošenje odluke o tome kako provesti ocjenu kvalitete i dobiti odobrenje

- Odlučite kako ćete provesti procjenu kvalitete, koga ćete uključiti, kako organizirati provedbu procjene i tko će biti odgovoran za organizaciju
- Ukoliko vi niste voditelj projekta, prethodno zatražite prihvaćenost ili odobrenje za provedbu ocjene kvalitete od organizacije koja je odgovorna za projekt ili najmanje od osobe koja donosi odluke o projektu. Time ćete pomoći u dobivanju potpore za budućih aktivnosti unaprjeđenja projekta.

Odgovornost za dokumentaciju

- Uvjerite se da vam je dostupna sva projektna dokumentacija.
- Poduzmite potrebne korake kako biste osigurali da proces ocjene kvalitete i njegovi rezultati budu dobro dokumentirani i arhivirani.

Potpورا ocjeni

- Ukoliko ne posjedujete obrazovanje ili iskustvo iz prevencije i promicanja zdravlja snažno preporučujemo da razmotrite uključivanje stručnjaka iz područja promicanja zdravlja koji bi vam pomogao. PIQA zahtijeva razumijevanje osnovnih koncepata prevencije i promicanja zdravlja i razumijevanje korištenih termina i definicija. U ovom priručniku daju se neka objašnjenja ali stručnjak bi vam mogao bolje pomoći.
- Provodite li ocjenu kvalitete kroz radionice, promislite o angažiranju nezavisnog facilitatora. On vam može pomoći u vođenju procesa i pružiti vam mogućnost da se usmjerite na sadržaj.

2.3 Primjena alata

Najprije upišite naziv projekta, imena osoba koja ocjenjuju projekt i datum provedbe ocjene.

Ocjena svakog pitanja

- Možete označiti ako mislite da projekt ima jasnu definiciju/odgovor na pitanje odgovarajući s “da”, koristite odgovor „djelomice“ ukoliko opis/odgovor nije potpun ili dovoljno jasan ili „ne“ ukoliko opis ili odgovor nedostaju.
- Ukoliko ne razumijete bilo koji dio pitanja, za objašnjenje pogledajte Poglavlje 3 ovog priručnika.
- Ukoliko ne raspolazete informacijama kako bi dali odgovor na pitanja, za reference na informacije i primjere pogledajte Poglavlje 3 ovog priručnika.
- Ukoliko trebate provesti raspravu oko toga kako ocijeniti neko pitanje možete označiti da se radi o „predmetu za raspravu“.

Ukupna ocjena clustera

- Ukoliko ste dali ocjenu za sva pitanja u nekom clusteru možete ocijeniti kvalitetu clustera u cjelini. Ovo možete učiniti označite li je li većina pitanja u pojedinom clusteru odgovorena sa „da“, je li većina pitanja uglavnom odgovorena odgovorom „djelom“ ili je većinom odgovoreno s „ne“.
- U polju a ukupnu ocjenu zabilježite rezultat označavajući „da“, „djelom“ ili „ne“.

Pojašnjenje ocjene po pojedinom clusteru

- U ovom polju pojasnite zašto smatrate da je ovo pitanje ocijenjeno sa “da”, “djelom” ili “ne”. Ovime ćete omogućiti da i drugi razumiju zašto ste dali određenu ocjenu.

Područja za unaprjeđenje

- U ovom polju navedite do pet točaka za unaprjeđenje vezano za pitanja na koja ste odgovorili s “ne” ili “djelom”. Započnite s onim pitanjima na koja te odgovorili s „ne“.

Prioritetne akcije

- Ovo polje namijenjeno je formulaciji i prioritizaciji triju aktivnosti za unaprjeđenje projekta uzimajući u obzir hitnost, kapacitete i proračun. Razmislite o ove tri točke za unaprjeđenje koje ste identificirali i poredajte po prioritetu aktivnosti koje bi trebale biti poduzete kratkom vremenu.

Ukupna ocjena projekta

- Kada prođete sve clustera, možete ocijeniti kvalitetu projekta u cijelosti
- Unesite ukupne ocjene za svaki pojedini cluster u 9. do alata. Potom pogledajte ukupne rezultate. Jeste li na pitanja odgovorili većinom s „da“, većinom s „djelom“ ili većinom s „ne“?
- U polju za ukupnu ocjenu zabilježite rezultate ukupne ocjene stavljajući oznaku na „da“, „djelom“ ili „ne.“
- Pojasnite razloge svoje ukupne ocjene projekta u pripadajućem polju.
- Navedite maksimalno pet područja/točaka za unaprjeđenje projekta u cjelini navodeći ih u pripadajuće polje.
- Po prioritetima navedite tri točke za unaprjeđenje projekta u cjelini u pripadajuće polje na temelju hitnosti, raspoloživog vremena i proračuna.

2.4 NAKON PRIMJENE ALATA

Što učiniti ako su svi ili većina rezultata negativni?

- Nemojte paničariti. Provjerite s nekim od kolega bi li i on dao istu ocjenu.
- Priznajte da ne postoji idealan projekt. Ocjena Vam pokazuje na koji način možete maksimizirati kvalitetu. Ovo je proces koji se provodi korak po korak, počevši s akcijama kojima je dan najveći prioritet.
- Kontekstualni faktori često su glavna prepreka u postizanju dobre kvalitete u svim elementima projekta; radi toga je prioritet unaprijediti upravo ove faktore.
- Ovo ponekad treba rješavati kroz zasebni projekt. Razumijevanje kontekstualnih uvjeta vašeg projekta pomoći će vam u prioritizaciji svih mogućih akcija. Važno je imati realistične ambicije oko toga što možemo promijeniti. U svakom slučaju važno je razviti akcijski plan za daljnje aktivnosti kako bismo relevantne dionike uvjerali u aktivnosti koje valja poduzeti za unaprjeđenje projekta.

Razvoj akcijskog plana

Iskoristite ishod ocjene kako biste razvili akcijski plan za unaprjeđenje projekta. Komponente akcijskog plana mogu uključivati:

- Kako unaprijediti komunikaciju o snagama projekta.
- Kako provesti prioritete aktivnosti za unaprjeđenje projekta.
- Kako dobiti sredstva za provedbu ovih aktivnosti.

Učinite to zajedno!

Uključite dionike i ciljnu skupinu u razvoj i provedbu akcijskog plana.

Obavijestite relevantne osobe o postojanju akcijskog plana, uključujući one koji su sudjelovali u ocjenjivanju. Mnoge od tih osoba uložile su vrijeme i obavezu na provedbu ocjenjivanja projekta te će ih zanimati promjene pa ih je stoga važno informirati. Oni mogu postati vaši najveći zagovornici i provoditelji aktivnosti ako bude potrebno.

Ponovite ocjenu

Preporučuje se ponavljati ocjenu u redovnim intervalima. Time možete odrediti popravljaju li se slabije ili srednje jaki dijelovi projekta te uspijevate li snažne dijelove projekta održati takvima.

Ovo poglavlje namijenjeno je onima koji žele ocijeniti kvalitetu svog projekta ali im nedostaje znanje o promicanju zdravlja. Objasnjenja clustera temelje se na vodiču za instrument Preffi 2.0 (Peters et al, 2003.) te su prilagođena za alat PIQA.

3.1 ANALIZA PROBLEMA

Relevantnost ovog clustera

Problem mora biti percipiran kao značajan: što ga ozbiljnijim smatramo time opravdanje za poduzimanje akcija za rješenje problema postaje snažnije. Stoga analiza problema može pružiti temelj za donošenje odluke o tome koje probleme treba rješavati.

Pojašnjenje terminologije

Definicija problema

Jasna definicija problema uključuje pojašnjenje toga što konkretno treba promijeniti. Probleme je moguće analizirati na različitim razinama, primjerice (Saan & de Haes, 2005.):

- Kvaliteta života: somatska, psihološka, socijalna
- Ljudski ili biološki faktori: genetika, vitalnost
- Zdrav životni stil: ponašanje
- Socijalna kohezija: socijalna potpora, socijalne mreže
- Resursi: dostupnost usluga
- Zdrava okolina: fizička ili socijalna okolina

Odnos prema drugim socijalnim problemima

Koristimo definiciju zdravlja Svjetske zdravstvene organizacije: zdravlje je stanje potpunog fizičkog, psihološkog i socijalnog blagostanja. Na ovo stanje ne utječe samo zdravstveni već i socijalni status. Problemi koji utječu na zdravstveni status trebali bi biti jasni vama i drugima. Radi li se o zdravstvenom problemu poput HIV-a ili hepatitisa, radi li se o socijalnom problemu kao što je nezaposlenost, kriminal ili neadekvatan smještaj (stanovanje)? Interakcija između zdravstvenih i socijalnih problema također bi trebala biti jasna (Kok et al 2007.). Stoga je potrebno definirati na koji se problem ili kombinaciju problema usmjerava vaš projekt: primjerice HIV i/ili SPB, hepatitis, TB ili druge zarazne bolesti među PWID i/ili drugi zdravstveni ili socijalni problemi.

Posljedice po PWID i društvo

Problem može imati posljedice po pojedinca i po širu zajednicu. Na razini pojedinca posljedice mogu biti fizičke (npr. bolest, invalidnost, smrt), psihološke (npr. depresija) ili socijalne (npr. problemi s obiteljima ili u vezi, sudjelovanje u radnim procesima ili društvu). Na razini šire zajednice posljedice mogu biti epidemiološke (npr. širenje zaraznih bolesti), socijalne (npr. smanjena radna sposobnost) ili mogu utjecati na zdravstvenu skrb (npr. potrebno je više liječenja).

Problem je također moguće definirati s obzirom na gospodarske, materijalne posljedice npr. gospodarsko opterećenje problema izraženo u novčanom smislu, poput troškova skrbi, liječenja i

potpore.

Tko smatra da se radi o problemu?

Ono što jedna osoba smatra zasebnim problemom, druga može smatrati dijelom većeg problema. Ovaj kriterij bavi se dakle time smatraju li dionici i ciljna skupina da je nešto problem, na koji način to percipiraju kao problem i zašto (te zašto ne) te koje aspekte problema razlikuju.

Distribucija problema

Pojava problema među različitim podskupinama na različitim lokacijama u različitim trenucima u vremenu važno je za identifikaciju rizičnih skupina i odabir pravog mjesta i vremena za provedbu intervencije.

- Podskupine: napravite razliku koristeći opće demografske karakteristike kao što su dob, spol, obrazovanje, visina prihoda ili pripadnost etničkoj skupini
- Zemljopisna distribucija: napravite raspodjelu po regiji, okrugu, gradu i na lokalnoj razini prema određenim područjima, lokalitetima ili ulicama u kojima se ljudi okupljaju.
- Prikažite razliku prema tome događa li se problem tijekom određenih godišnjih doba, određenih događaja u godini, tijekom određenih mjeseci ili tijekom specifičnog razdoblja u danu.

Reference:

[ECDC: Epidemiology of major infections among PWID in the EU/EEA](#) (vidi Dodatak A)

[EMCDDA: Countries](#) (informacije o pojedinim državama o problemima zlouporabe droga, posljedicama, odgovoru na problem i javnoj potrošnji).

3.2 DETERMINANTE

Relevantnost ovog clustera

Kako bismo mogli riješiti problem važno je razumjeti koje determinante utječu na problem na pozitivan ili negativan način. Počnite sa širokim mapiranjem ovih determinanti kako biste na taj način osigurali da vam ne promakne nešto što utječe na problem, ovo će vam također pomoći da se usmjerite na najvažnije faktore. Vjerojatnije je da ćete riješiti problem ukoliko se vaše intervencije usmjere na determinante koje su važne a koje je ujedno moguće promijeniti.

Pojašnjenje terminologije

Determinante

Determinante su uzročni ili determinirajući faktori problema. Determinante možemo kategorizirati kao:

- Biološki faktori: dob, spol, nasljedni faktori
- Pojedini faktori životnog stila: navike, rizična ponašanja, protektivna ponašanja
- Socijalne mreže i zajednica: obitelj, prijatelji i širi društveni krug
- Uvjeti života i rada: pristup i mogućnosti u obrazovanju, edukaciji, zapošljavanju, zdravstvenim i

socijalnim uslugama, javnom prijevozu i stvarima koje olakšavaju svakodnevni život

- Opći socioekonomski uvjeti: obrazovna politika, ekonomski razvoj, načini (uzorci) migracija, politička klima

Veličina utjecaja determinanti

Ovo se odnosi na veličinu utjecaja determinante na problem i ukazuje na to je li neka determinanta dovoljno važna kako bi se njome bavili. Veličina utjecaja determinanti trebala bi se temeljiti na dokazima o tome do koje mjere determinante utječu na problem npr. podaci o prevalenciji siromaštva ili dostupnosti zdrave hrane.

Teorijske pretpostavke ili modeli

Trebamo ih koristiti kako bismo pojasnili povezanost problema i determinirajućih faktora te međusobni utjecaj determinanti kako bismo mogli razumjeti veličinu problema i razmjer do kojeg ga je moguće promijeniti.

Objašnjavanje problema zahtijeva jednu ili više teorija koje se objašnjavaju međusobni odnos determinanti. Nisu usmjerene samo na negativne faktore odnosno determinante koje doprinose problemu već i na pozitivne faktore odnosno determinante koje mogu riješiti problem (Kok et al 2007.).

Jesu li determinante podložne promjenama?

Na neke determinante poput spola, dobi i nasljednih faktora nije moguće utjecati. Na druge, kao što su faktori životnog stila, socioekonomski faktori (npr. stupanj obrazovanja, siromaštvo, zaposlenost) moguće je utjecati intervencijama. Uz ovo, percepcija problema od strane ciljne skupine može utjecati na razmjer do kojeg je moguće promijeniti determinante. Primjerice, bit će teže promijeniti potencijalne determinante koje je moguće promijeniti ako ih ciljna skupina ne smatra problematičnima ili vjeruje da su važniji drugi faktori. Stoga je važno razumjeti percepcije ciljne skupine.

Utjecaj dionika

Utjecaj dionika također valja uzeti u obzir. To su ljudi (npr. stručnjaci iz područja zdravstva i socijalne skrbi, političari, izvori financiranja i volonteri) čija je uloga u utjecaju na determinante važna. Stoga je važno razumjeti percepcije dionika vezano za problem i njegove determinante. Oni također mogu pružiti uvid u to koliko su voljni surađivati u postizanju promjene.

Reference

[Social Model of Health](#): vizualna ilustracija Dahlgrenova i Whiteheadova modela slojeva utjecaja na zdravlje

[EMCDDA: Models of addiction](#) (s teorijama na razini pojedinaca te populacijskoj razini)

3.3 CILJEVI

Relevantnost ovog clustera

Cilj je temelj svake intervencije koji ukazuje na to što se intervencijom želi postići. On dovodi do procesa razvoja intervencije i pruža temelj za evaluaciju njegovih učinaka. Evaluacijom se ocjenjuje je li i do koje mjere provedba intervencije postigla cilj. Bez formuliranja mjerljivih ciljeva nije moguće dokazati učinke intervencije.

Pojašnjenje terminologije

SMART ciljevi

SMART stoji za Specifični, Mjerljivi, Prihvatljivi (iz engl. Acceptable), Realistični i vezani uz određeno vremensko razdoblje (iz engl. Time bound).

Ciljeve valja formulirati tako da budu specifični i mjerljivi te valja odrediti vremensko razdoblje unutar kojeg se namjeravaju postići. Morate razmotriti što to želite promijeniti, u kojoj mjeri te do kada. Također morate razmotriti je li provedivo ili realistično da će se ciljevi postići unutar definiranog roka i jesu li prihvatljivi svim dionicima (npr. ciljnoj skupini, stručnjacima, izvorima financiranja, volonterima).

Razine ciljeva

U promicanju zdravlja i prevenciji:

- Ciljevi bi trebali biti definirani s obzirom na vrstu projekta npr. inovativni pilot projekt ili projekt povećavanja postojećih usluga, jedinstvena intervencija ili dugoročni projekt.
- Fokus ciljeva treba biti opisan s obzirom na: problem, determinante i ciljnu skupinu.

Dokaz da se dogodila promjena

Prilikom formuliranja SMART ciljeva pomaže zamisliti rezultate ili učinke koje želimo postići na kraju projekta. Potom valja razmotriti možemo li dokazati da se dogodila željena promjena. Primjerice, je krajnji rezultat smanjenje siromaštva nastalog uslijed korištenja droga u području X, postavlja se pitanje što to znači i kako je to moguće izmjeriti. Za PWID to bi moglo značiti da si mogu priuštiti osnovne životne potrebe: mogli biste ih intervjuirati. Za stanovnike određenog područja to bi moglo značiti da se osjećaju sigurnije; i to je moguće izmjeriti. Za donositelje odluka na razini općine to bi moglo značiti da se smanjio broj počinjenih zločina; možete koristiti njihovu statistiku.

Usklađenost s analizom problema

Ciljevi se izravno moraju odnositi na ono što smo pronašli prilikom analize problema i na determinante tih problema. Rezultati analize problema trebali bi se logički odnositi na odabrane ciljeve, ciljnu skupinu i metode intervencije. Ovo je poznato pod nazivom kombinacija cilj-ciljna skupina-intervencija (iz engl. Objective-Target group-Intervention-Combination ili OTIC). Također je važno da ciljevi budu valjani za ciljnu skupinu. Ovo je moguće osigurati ukoliko se analiza determinanti odnosi na određenu ciljnu skupinu.

Reference

[CDC: How to write SMART objectives?](#)

[Razvoj kvalitete kroz sudjelovanje](#)

3.4 CILJNA SKUPINA

Relevantnost ovog clustera

Ukoliko želimo da intervencija bude učinkovita mora biti prikladna za ciljnu skupinu. To znači da mora uzeti u obzir karakteristike ciljne skupine. Zanemarivanjem tih karakteristika povećava se rizik da nećemo doprijeti do ciljne skupine, da ona neće razumjeti ili prihvatiti poruku koju intervencija želi postići ili da neće biti kadra djelovati sukladno poruci.

Pojašnjenje terminologije

Ciljna skupina PWID/PWUD

Ciljna skupina je skupina ljudi na koje želimo utjecati intervencijom. Za ovaj alat ciljna skupina je već određena: PWID/PWUD (osobe koje koriste droge intravenski/osobe koje koriste droge). Međutim, potrebno je razlikovati posrednu i krajnju ciljnu skupinu. Posredna ciljna skupina su osobe uz čiju pomoć možemo doći do krajnje ciljne skupine, dodatno možemo razlikovati ciljnu skupinu s obzirom na obuhvat intervencije. Primjerice najvažnije rizične skupine unutar ciljne skupine PWID/PWUD obično se biraju na temelju prevalencije problema ili rizičnog faktora.

Karakteristike ciljne skupine PWID/PWUD

Ovo se odnosi na veličinu populacije, demografske i ostale karakteristike kao što su dob, spol i socioekonomski status, kulturno i vjersko nasljeđe te mogućnosti i barijere koje percipira ciljna skupina. Ove karakteristike mogu utjecati na to na koji način određene skupine percipiraju problem i na njihovu želju i motivaciju za promjenom. Ukoliko postoje prevelike razlike među skupinama, valja odabrati podskupine i za njih razviti različite intervencije.

Vjerovanja ciljne skupine PWID/PWUD

Ovo se odnosi na to kako ciljna skupina percipira problem te važnost koju mu pridaju. Uključuje i način na koji ciljna skupina percipira podložnost, ozbiljnost, koristi, barijere, pozive na djelovanje i samoučinkovitost u odnosu na problem.

Mnoga istraživanja determinanti pronašla su razlike u faktorima motivacije među skupinama koje se razlikuju po dobi, spolu, razini obrazovanja te etničkom, kulturnom i vjerskom nasljeđu te zemljopisnom području. Stoga je važno razumjeti vjerovanja ciljne skupine i njenih podskupina.

Uklađenost s ciljnom skupinom

Cilj, ciljna skupina i intervencija moraju imati logičnu kombinaciju ili OTIC.

Veličina, karakteristike i stadij promjene te spremnost ciljne skupine na promjenu određuju odabir projekta te kako uklopiti ciljeve da oni odgovaraju ciljnoj skupini.

Važno je biti jasan o (neposrednoj) ciljnoj skupini na koju smo usmjereni u svakom pojedinom stadiju projekta. Koje ciljne skupine je potrebno uključiti i koje žele biti uključene u razvoj intervencije? Koje skupine valja uključiti tijekom faze provedbe?

Reference

[University of Twente: Health Belief model](#) (explains how beliefs influence health behaviour)

3.5 RAZVOJ INTERVENCIJE

Relevantnost ovog clustera

Intervencija je specifična aktivnost koju koristimo kako bismo postigli određeni učinak, često kao dio skupine povezanih intervencija u sklopu većeg preventivnog programa.

Pojašnjenje terminologije

Intervencijske metode

Intervencijske metode definiramo kao konkretne, praktične instrumente za provedbu strategija (npr. modeli ponašanja uz pomoć video uradaka ili igre uloga).

Održivost intervencijskih metoda za postizanje ciljeva

Ovo znači odabrati određenu intervenciju kojom je moguće postići cilj u specifičnoj subpopulaciji unutar ciljne skupine. Ponovno, odabrana metoda intervencije treba odgovarati OTIC logici.

Učinkovite metode

Kako biste riješili problem treba promijeniti determinante. Istraživanja su pokazala koje su intervencijske metode najučinkovitije za određene determinante. Primjerice pružanje informacija učinkovito je za povećanje znanja ali nije dostatno za povećanje vještina. Za postizanje nekih vrsta promjena najučinkovitije je individualno savjetovanje; za postizanje drugih promjena učinkovite mogu biti primjerice grupne radionice. Važno je koristiti dokaze o tome koje su metode učinkovite.

Tehnike i strategije kojima možemo doći do ciljne skupine

Kako bi dobili rezultate možda ćete morati doprijeti do (posredne) ciljne skupine. Ovisno o skupini i kontekstu ovo će zahtijevati različite tehnike i strategije. Istraživanja su pokazala koje su tehnike najučinkovitije u kojim ciljnim skupinama u specifičnom kontekstu. Za istraživanje PWID uglavnom se koristi nekoliko tehnika. Primjerice, javni kanali komunikacije, motivacijski intervjui, vršnjačka edukacija, terenski rad u zajednici, društveni mediji, ciljane usluge ili specifične usluge integrirane u okviru općih zdravstvenih ili socijalnih usluga.

Pristup kroz više komponenti

Projekti često uključuju nekoliko različitih mjera vezano za različite probleme ili komponente, različite ciljne skupine ili podskupine, različita okruženja i različite kanale. Problemi obično uključuju brojne bihevioralne i okolišne čimbenike; različite mjere također je moguće primijeniti na različite faktore. Uporaba niza mjera također znači da problemu pristupamo s različitih stajališta što će povećati šanse za uspješnu promjenu.

Za prevenciju zaraznih bolesti među PWID, preporučuje se sedam ključnih intervencija: pružanje pribora za injektiranje, cijepljenje, liječenje ovisnosti, dobrovoljno testiranje i savjetovanje, liječenje zaraznih bolesti, promicanje zdravlja i ciljano pružanje usluga. Na temelju dostupnih dokaza znamo da kombinacija ovih intervencija dovodi do najboljih rezultata.

Sudjelovanje

Aktivno uključivanje dionika i ciljne skupine u razvoj intervencija osigurat će da su one prilagođene

situaciji te je vjerojatnije da će biti prihvaćene. Postoji nekoliko praktičnih metoda koje možete koristiti kako biste unaprijedili sudjelovanje u unaprjeđenju kvalitete vašeg projekta. Više praktičnih informacija o tome kako koristiti takve metode pronaći ćete u alatu [Razvoj kvalitete kroz sudjelovanje dionika](#).

Vrijednosti i norme ciljne skupine

Ovi se termini odnose na apstraktne koncepte te pisana i nepisana pravila unutar ciljne skupine. Mogu se odnositi na različite stvari od stavova i mišljenja do običaja, navika i uloga unutar određenih vjerskih ili etničkih zajednica do obrazaca rekreacijske uporabe droga među mladima ili PWID.

Intervencija koja nije prilagođena vrijednostima i normama ciljne skupine i vjerojatno neće biti učinkovita. To se događa stoga što ona ili ne uspijeva doprijeti do ciljne skupine ili zato što ciljna skupina ne uspije razumjeti poruku, odbija ju prihvatiti ili pak nije kadra djelovati u skladu s njom. Prilagođavanje intervencije kulturi ciljne skupina važno je za sve aspekte intervencije, uključujući poruku, komunikacijski kanal i metodu te izvor.

Vrijeme, trajanje i učestalost

Vrijeme provede, trajanje i učestalost važni su jer određuju intenzitet intervencije.

Vrijeme provedbe odnosi se na trenutak u kojem se intervencija provodi. Dizajn projekta mora procijeniti kada je pravi trenutak za provedbu intervencije. Također je važno u obzir uzeti pravovremenost intervencije u odnosu na političku i socijalnu klimu.

Trajanje se odnosi na vremenski period tijekom kojeg se provodi intervencija, uključujući praćenje.

Učestalost se odnosi na to koliko će se puta intervencija ponoviti, primjerice broj grupnih sastanaka ili broj TV spotova. Također valja uzeti u obzir promjene učestalosti tijekom vremena, primjerice organiziranje grupnih sastanaka vrlo često u početku s postepenim povećavanjem intervala između sastanaka.

Reference

[ECDC & EMCDDA: Guidance on the prevention and control of infectious diseases among PWID](#) (7 preporučenih ključnih intervencija (stranica 15))

[EMCDDA: Best Practice Portal](#) (dokazi, smjernice, primjeri i alati iz područja prevencije zlouporabe droga)

[Correlation Network: Peer Involvement](#) (primjeri smislenog uključivanja i sudjelovanja osoba koje koriste droge u razvoj i provedbu intervencija, usluga i politika)

[Alat razvoj kvalitete kroz sudjelovanje dionika](#)

3.6 PROVEDBA

Relevantnost ovog clustera

Strategija provedbe za cilj ima omogućiti (posrednoj) ciljnoj skupini što lakšu integraciju intervencija u njihov svakodnevni rad i život. O ovome je bolje razmisliti u sklopu plana provedbe prije početka radije negoli razvijati strategiju po principu pokušaja i pogrešaka u praksi.

Pojašnjenje terminologije

Strategija provedbe

Provedbu možemo definirati kao sve aktivnosti koje su potrebne kako bi se projektni plan proveo u praksi i kako bismo osigurali da postigne postavljene ciljeve. Strategija provedbe sadrži odabrane intervencije kojima ćemo doprijeti do prave posredne ciljne skupine na pravi način u pravo vrijeme koristeći prave kanale.

Uspješna provedba strategija zahtijeva plan provedbe. Plan bi trebao sadržavati SMART ciljeve i odrediti kako će se intervencije provoditi, pratiti i prilagoditi ukoliko to bude potrebno.

Važno je biti svjestan da uvođenje intervencije ili inovacije uključuje određene faze kroz koje (posredna) ciljna skupina mora proći. One uključuju:

- Postati svjestan intervencija ili inovacije (faza diseminacije).
- Razmotriti hoće li se inovacija ili intervencija primijeniti (faza prihvatanja).
- Uporaba ili primjena intervencije ili inovacije (faza provedbe).
- Prilagodba intervencije njihovoj situaciji gdje je potrebno (prilagodba).
- Nastavak uporabe intervencije ili inovacije (nastavak faze primjene).

Proces provedbe može se odgoditi prilikom svake od navedenih faza. Na brzinu kojom (posredna) ciljna skupina prolazi pojedine faze utječe niz faktora: priroda intervencije ili inovacije, strategija provedbe, pružatelj intervencije, socijalni i politički kontekst. Iz tog razloga važno je poznavati potrebe, motivaciju, znanje i kapacitet (posredne) ciljne skupine i njene uloge u provedbi.

Uporaba ciljne skupine u provedbi

Također je važno uključiti krajnju ciljnu skupinu u provedbu. Ona ima sposobnosti i potencijal koji u provedbi može biti koristan. Ona može doprinijeti primjerice u ulozi savjetnika, vršnjačkih edukatora ili evaluatora.

Trenutak provedbe praćenja i povratne informacije

Optimizacija procesa provedbe zahtijeva praćenje napretka te prilagodbu planova kada je to potrebno. Ovo se odnosi na provedbu intervencija u krajnjoj ciljnoj skupini te posrednoj ciljnoj skupini. Najbolje je unaprijed planirati kada ćete pratiti napredak, revidirati rezultate i povratne informacije i odlučiti o prilagodbi vašeg plana provedbe.

Reference

[CDC: Toolkit for implementing comprehensive HIV prevention programs for people who use drugs](#)
(u poglavlju 5)

3.7 EVALUACIJA

Relevantnost ovog clustera

Dva su glavna razloga evaluacije: “učenje i unaprjeđivanje” te “opravdanje.” Evaluacija daje povratne informacije o tome jesu li aktivnosti provedene prema planu i jesu li postignuti ciljevi. Evaluacija može pokazati treba li i na koji način prilagoditi aktivnosti kako bi se unaprijedila njihova kvaliteta i učinkovitost. Evaluacija stoga predstavlja iskustvo učenja.

Evaluacija je također važna kako bismo opravdali provedene aktivnosti i razloge za odabir tih aktivnosti. Ona pokazuje dionicima koji nisu uključeni u projekt o tome jesu li uloženi resursi učinkovito korišteni i jesu li doveli do željenih rezultata te može pružiti temelj za daljnje aktivnosti.

Pojašnjenje terminologije

Plan evaluacije

Važno je unaprijed sastaviti plan evaluacije koji sadrži popis pitanja na koja će evaluacija odgovoriti te na koji će način odgovoriti tako da svi uključeni znaju koje će se aktivnosti evaluacije provoditi i kada. Mnoge aktivnosti koje su važne za evaluaciju moraju se dogoditi u ranoj fazi. Upravo zato o evaluaciji valja razmišljati na samom početku projekta a ne samo na kraju.

Evaluacija uključuje određivanje vrijednosti ili kvalitete projekta ili intervencija od kojih se projekt sastoji. To uključuje određivanje koliko je projekt ili intervencija bila uspješna u postizanju određenih ciljeva, zašto je uspješna, koji elementi projekta ili intervencije su najučinkovitiji, provode li se planirane aktivnosti, dopiremo li do ciljne skupine, što ciljna skupina misli o aktivnostima itd.

Budući da evaluacija uključuje mnogo više od samo ocjene učinaka intervencije, važno je odlučiti o fokusu evaluacije.

Na početku treba razmotriti sljedeća pitanja:

- Na koja pitanja bi evaluacija trebala dati odgovor?
- Na koji način će ovo utjecati na preferiranu formu evaluacije?
- Koliko rigorozna i znanstveno utemeljena evaluacija mora biti? Koji dizajn i metode namjeravamo koristiti?
- Slažu li se svi uključeni oko ovih aspekata?

Prvo pitanje odnosi se na ciljeve koja valja evaluirati i pitanja na koje evaluacija namjerava dati odgovor, primjerice, koje je učinke imao projekt i li intervencija, do kojih je ljudi doprla, kako je posredna ciljna skupina provela intervencije te što članovi ciljne skupine i posredne ciljne skupine misle o projektu ili intervenciji.

Drugo pitanje odnosi se na dva glavna oblika evaluacije: procesnu evaluaciju i evaluaciju učinaka. Preferirani oblik evaluacije ovisit će o vrsti ciljeva i gore spomenuta pitanja. Pitanje o učincima zahtijeva evaluaciju učinka dok pitanje o mišljenjima ciljne skupine o intervenciji obično spada u procesnu evaluaciju.

Treće pitanje odnosi se na dizajn i metode koje namjeravamo koristiti za odgovaranje na pitanja evaluacije. Ključno je odlučiti hoće li se evaluacija pridržavati striktno znanstvenih standarda ili ovo nije potrebno ili provedivo.

Četvrto pitanje odnosi se na činjenicu da intervencije i evaluacije često uključuju različite dionike. Uz one koji sudjeluju u provedbi intervencija, mogu biti uključeni i izvori financiranja, ili tijelo koje je zatražilo provedbu intervencije, ciljnu skupinu, vanjske stručnjake, krovnu organizaciju itd. Ovi dionici mogu imati različite interese i različite ideje o ciljevima, pitanjima i metodama evaluacije. Ukoliko želimo da rezultati evaluacije budu relevantni za sve kojih se ona tiče, važno je da se svi dionici slože oko principa u što većoj mjeri.

Reference

[Correlation Network: Effective evaluation](#) (uvod za organizirane inicijative u populaciji)

[EMCDDA: Evaluation Instruments Bank](#) (online arhiva praktičnih instrumenata za evaluaciju intervencija iz područja zlouporabe droga)

[UNAIDS: Framework for Monitoring and Evaluating HIV prevention programmes for Most at Risk Populations](#)

3.8 KONTEKSTUALNI FAKTORI

Relevantnost ovog clustera

Kontekstualni faktori su uvjeti koji određuju provedivost projekta i odluke o sadržajima koje je moguće donijeti. Potpora i obaveza odnose se na stupanj do kojeg različiti dionici podržavaju projekt, obavežu se na sudjelovanje u njemu i na taj način doprinesu resursima koji su potrebni za provedbu. U svim fazama programa i projekata, dostupnom financiranju, djelatnicima i stručnosti određuju što je moguće a što nije moguće postići.

Pojašnjenje terminologije

Uključivanje dionika

Oni koji planiraju projekt moraju odlučiti koga uključiti u inicijativu ili projekt koji partneri trebaju surađivati kako bi projekt uspio te tko će biti potreban u različitim fazama projekta. Ovo nazivamo uključivanjem dionika. Želimo li da projekt uspije potrebna mu je ne samo potpora i obaveza posredne ciljne skupine već ovo valja osigurati i unutar organizacije koja provodi projekt te među krajnjom ciljnom skupinom. Razlog tome nije samo taj što nema smisla provoditi intervencije među osobama koje za njih nisu zainteresirane već i stoga je što potpora i obaveza krajnje ciljne skupine preduvjet za dobivanje potpore i obaveze posredne ciljne skupine.

Opravdanost

Opravdanost je priznanje i pretpostavka odgovornosti za akcije u sklopu određene uloge ili zaposlenja. Ona se proteže na obavezu podnošenja izvještaja i objašnjenja i mora se moći odgovoriti u odnosu na rezultirajuće posljedice.

Smjernice, akcijski planovi i (među)nacionalne politike

Možete povećati potporu za projekt pokazujući da je on izgrađen na i da djeluje u skladu sa smjernicama, akcijskim planovima te međunarodnim i nacionalnim politikama. Time pokazujete da koristite dokaze i stručnost sadržanu u tim smjernicama i politikama.

Održivost

Nije realistično očekivati da će se problem riješiti u kratkom vremenu jednokratnim projektom. Iz tog razloga važno je razmisliti što će se dogoditi nakon što projekt završi. Pitanja koja valja razmotriti uključuju: Želimo li osigurati nastavak projekta? Postoje li mogućnosti osiguranja održivosti projektnih aktivnosti? Mogu li se njegove aktivnosti integrirati u postojeće strukture i programe?

Kapacitet

Kapacitet projekta uključuje kontekstualne uvjete vremena, financiranja, djelatnika i dostupnih stručnjaka među provoditeljima projekta i partnerima s kojima surađuju. Kapacitet projekta može se tijekom provedbe projekta promijeniti.

Odgovorna osoba

Ovo je osoba koja je u konačnici odgovorna za projekt, obično je to voditelj projekta.

Vodstvo

Kvaliteta vodstva projekta uključuje četiri različita aspekta:

- Stručnost, stil rada i osobne kvalitete voditelja projekta (ili odbora koji vodi projekt).
- Preuzimanje odgovornosti za kvalitetu programa, projekta ili intervencije kao i osigurati kvalitetu njegova vodstva te djelatnika primjerice kroz edukativne tečajeve ili vršnjačke metode učenja (upravljanje djelatnicima).
- Uporaba sustavnog pristupa u provedbi programa, projekta ili intervencije s definiranim vremenima donošenja odluka (politika i strategija).
- Ove aspekte moramo uzeti u obzir kada odabiremo voditelja projekta (Peters et al., 2003.)

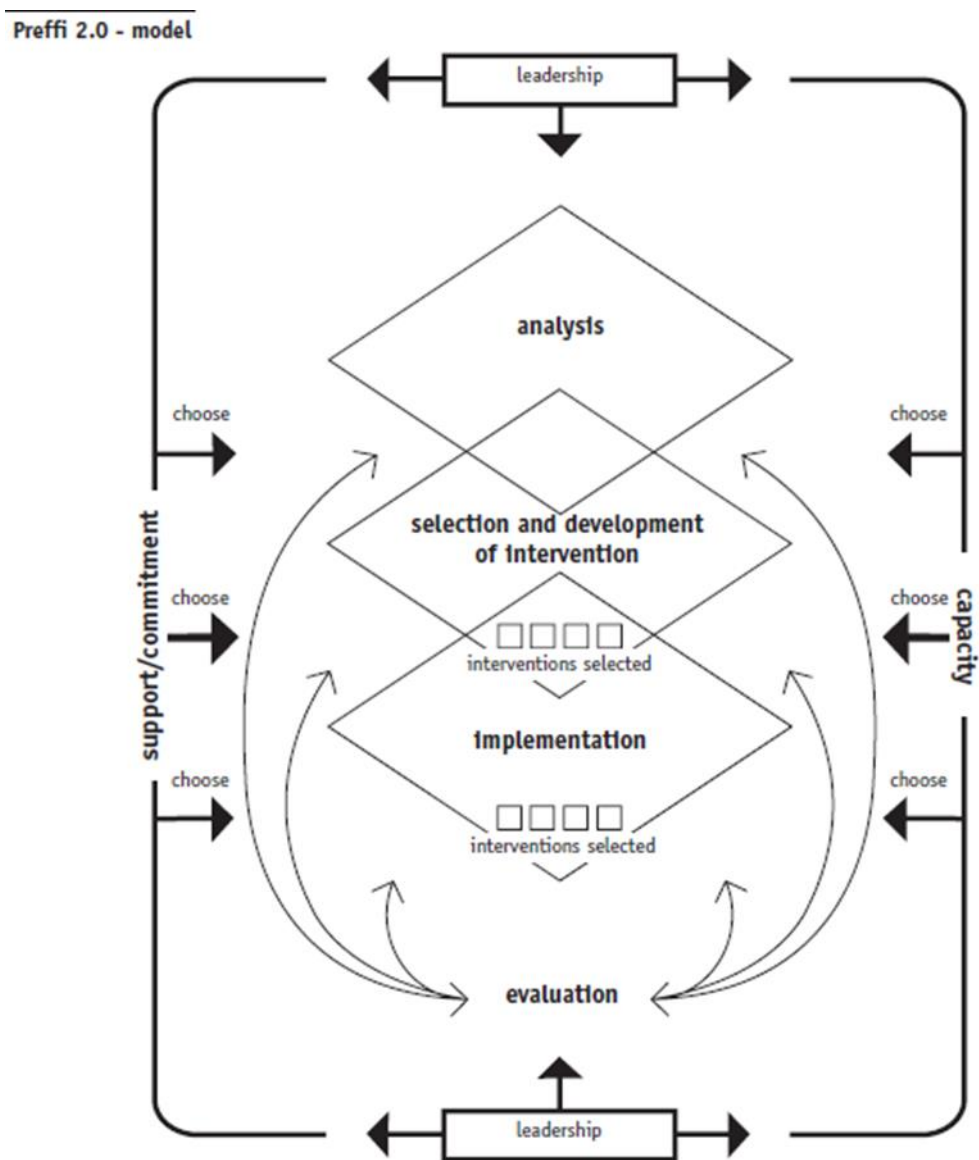
Reference

[EMCDA: Drug policy and law](#) (EU i nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga i akcijski planovi)

ECDC: [Evidence brief](#) i [Thematic report](#) PWID (o napretku u provedbi Dublinske deklaracije o partnerstvu u borbi protiv HIV/AIDS-a u Europi i Srednjoj Aziji)

4.1 MODEL NA KOJEM SE TEMELJI PIQA

PIQA se temelji na instrumentu Preffi 2.0. Logika tog instrumenta ilustrirana je sljedećim modelom:

4.2 DODATNE INFORMACIJE O INSTRUMENTU PREFFI 2.0

Za dodatne informacije o instrumentu Preffi 2.0, molimo pogledajte informacije o alatu PIQA na [Internet stranici Quality Action-a](#).

4.3 DODATNA POTPORA

Na pitanja vezana za razvoj i testiranje ovog alata u sklopu projekta Quality Action (radni paket 4) odgovorit će Cor Blom, Soa Aids Nederland: cblom@soaids.nl

Saznajte više o projektu [Quality Action](#)